

Arika KIMURA*: **Spicilegia Iteologica VII****

木村有香*: 楊柳学拾遺 (7)

8) *Salix × praegravis* Kimura, hybr. nov.

Salix Bakko Kimura × *S. sachalinensis* Fr. Schmidt ex Hirohito, Nova Fl. Nasu. 145 (1972).

Arbor circiter 8 m alta, coma subrotunda, trunco circa 15 cm diametente cortice cinereo obtecto. *Ramuli* teretes rectiusculi erecto-patentes; *hornotini* olivaceo-virides primo minutissime cinereo-pubescentes, deinde glabrescentes; *annotini* castanei vel olivaceo-virides, glabri nitentes, 20-65 cm longi medio 3-6 mm crassi; vetustiores cinerascentes. *Lignum nudum* vibicibus conspersum. *Folia recentissima* e vernatione relaxata utrinque (subtus densius) albo-pubescentia, margine (supremo excepto) evidenter revoluta (quasi modo *Salicis sachalinensis*). *Cataphylla* sterilium ramulorum viridia penninervia stipulifera, margine fere integra, brevissime petiolata, supra costa sub lente postice minutissime pubescente excepta glabra, subtus in inferioribus dense adpresseque albo-villosissima et in superioribus villoso-sericea; prima elliptica ad anguste elliptica, apice late vel obtuse acuta basi obtusa, dispositione diagonali- vel fere mediano-adaxialia, 11-17×5-7 mm magna; secunda anguste vel oblongo-elliptica, apice obtuse acuta basi obtusa, diagonali-abaxialia, 12-23×5-8 mm magna; tertia forma fere ut secunda, apice obtuse acuta basi obtuse vel subcuneato-acuta, fere lateralia, 30×8 mm etc. magna; superiora majora. *Folia adulta* chartacea interstitiis 1.5-3.0 cm longis dissita, lanceolata vel oblongo-lanceolata, apice acuminata basi margine leviter convexo acuta, medio vel paulum infra idem latiora, 12.0-16.2×2.5-3.7 cm magna, 4.8-5.1-plo longiora quam latiora, margine obscure glandulosocrenato-serrulata, serrulis in medio folii 4-6 pro 1 cm, supra glabra rugulosa saturate viridia paulum nitentia, subtus glauca pilis albis curvulis minutis obsita; costa mediana pallida supra convexiuscula pilis minutissimis conspersa dein glabrescente, subtus valde prominente sub lente primo pilis minutis pubescente deinde glabrescente; nervis primariis supra leviter impressis subtus distincte

* [REDACTED] Sendai, Japonia 980. 仙台市 [REDACTED]

** Contributio no. 50 ex Horto Botanico Facultatis Scientiarum Tōhoku Universitatis.

Pars VI: Journ. Jap. Bot. 59: 353-358 (1984).

prominentibus, arcuato-ascendentibus ante marginem subflexuosis, utroque latere 20-24, a costa sub angulis 50°-80° divergentibus, secundariis crebris subirregularibus inter primarios transversis; intermediis 1-3 vel nullis. *Petiolae* fere semiteretes supra fere plani vel sulcati subtus convexi, primo undique cinereo-pubescentes deinde subtus tantum glabrescentes, 10-13 mm longi. *Stipulae* bene evolutae oblique ovatae apice acuminatae, margine glanduloso-serrulatae, supra glabrae basi glandulosae, subtus glaucae pubescentes, 9-11×4.0-4.5 mm magnae. *Folia intermedia* elliptica apice rotundato-acuta vel late acuta vel subcuneato-acuta, margine fere integra, 6.0×2.4, 6.0×2.8, 7.2×3.3 cm etc. magna. *Amenta* ♀ subcoactanea, anguste cylindracea apice obtusissima, recta vel leviter curvula, sub anthesi 2.9-3.3 cm longa 1.0-1.1 cm crassa, rhachidibus dense pubescentibus, pedunculis minutissime sericeo-pubescentibus 3-10 mm longis. *Cataphylla pedunculorum* 3-5, forma indumentoque fere sterilium, 11-31 mm longa 4.0-9.5 mm lata. Fl. ♀: *bracteolae* oblongae antice acutae ad summum obtusae nonnumquam obtusissimae, interdum prope basin paulum constrictae, infima parte pallide viridi excepta nigrae, utrinque dense albo-villosae, villis ad 2 mm longis, 2.3-2.7 mm longae 0.7-0.9 mm latae. *Glandula* una ventralis flava, ovato-rectangularis apice truncata, 0.6-0.7 mm longa, 0.3-0.4 mm lata. *Ovaria* viridia dense albo-sericea, ex ovata basi anguste conica apice in stylum acuminata, 2.2-2.5 mm longa 0.9 mm crassa; stylis flavo-viridibus paulo obcompressis 1.0-1.5 mm longis inferne pilosis; stipitibus albo-pubescentibus 0.8-1.4 mm longis. *Stigmata* pallide flavo-viridia vel rubicunda, figura sat varia, et commissuralia et carinalia, plerumque divaricata nonnumquam conniventia, apice fere integra vel emarginata vel bifida raro bipartita, laciniis 0.3-0.5 mm longis. *Ovula* in quaque placenta 5-8.

Nom. Jap. *Bakko-onoeyanagi* Kimura, nom. nov.

Hab. in Japonia.—Prov. Simotuke: prope fontem calidum Asahionsen, Nasu (A. Kimura n. 4639 fol. adult. [**holotypus**] 13 Sept. 1970 in Iteotheca Kimurana, Tôhoku Univ. Sendaiensis; fl. ♀ 10 Maii 1971)—Prov. Rikuzen: cult. in Hort. Bot. Tôhoku Univ. (A. Kimura n. 3483 fol. intermed. 20 Maii 1983; fol. intermed. et adult. 7 Jul. 1983; fl. ♀ paulum post anth. 26 Apr. 1985).—Stirps n. 3483 surculo ex planta originali vegetative propagata, inde vivoclonotypus est.

Sine ulla dubitatione e *Salice Bakko* Kimura et e *S. sachalinensi* Fr. Schmidt hybriditate naturali orta; ab illa mutuans lignum sub cortice vibiciferum, cataphyllorum dispositionem formam et indumentum, foliorum latitudinem inter-

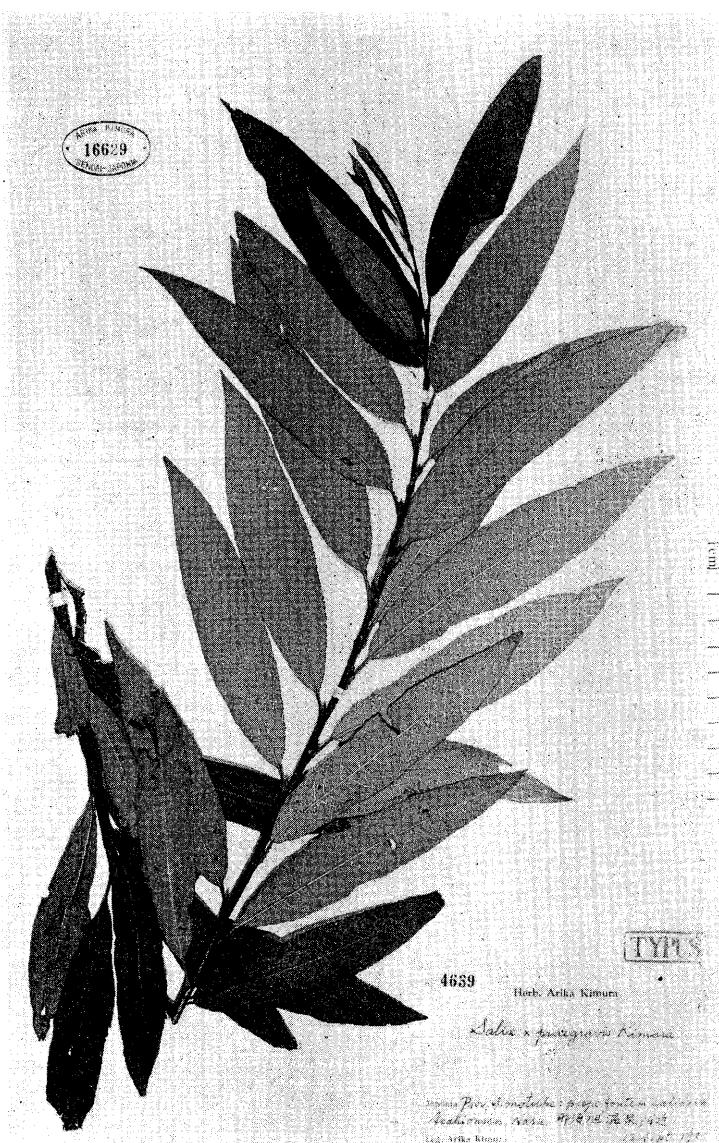

Fig. 1. *Salix × praegravis* Kimura. Ramulus foliifer. Holotypus.

Fig. 2. *Salix ×praegravis* Kimura. Ramuli amentis ♀ ornati.

mediorum et bracteolarum villositatem coloremque; a *S. autem sachalinensi* habet praecipue folia recentissima margine valde revoluta et longitudinem styli. Foliorum forma et nervatione adulorum, amentorum forma et magnitudine, bracteolarum forma, glandulae ventralis forma et longitudine, ovariorum forma et stipitum longitudine inter parentes fere media.

—*Folia et flores semper ab eadem stirpe!*—

* * * *

バッコヤナギ *Salix Bakko* Kimura とオノエヤナギ *Salix sachalinensis* Fr. Schmidt との雑種を記載した。これは生物学御研究所の川村文吾氏により那須の旭温泉附近で発見されたものである。筆者は同氏の案内で1970年9月13日現地で成葉を、翌年5月10日に花穂を同一株から採集し、同時に枝を仙台に持ち帰り挿木にして今日迄観察を続けてきた。裸材に隆起線のあること、下出葉が橢円形で幅広く裏面に長軟毛が密生し、ことに第1下出葉がしばしば向軸側正中線近くに現われること、更に中間葉の幅が広く、苞に長軟毛が密生すること等はバッコヤナギからきた形質と考えたい。また、新葉の縁が強く裏面に反巻することや花柱が長いのは、オノエヤナギに由来するものと思う。成葉の形と葉脈の形状、♀花穂の形とその大きさ、苞と腹腺体の形および大きさ、子房の形とその柄の長さ等は両種の中間を示すものである。

□Spector, D. L. (ed.): **Dinoflagellates** 545 pp. 1984. Academic Press, Orland, Florida. ¥25,500. 顯微化学的にたんぱく質ヒストンが検出されず、中間期にも消失しない染色体をもち、セントロメアや紡錘糸を欠くなど、特異な核 mesokaryon (中間核) をもつこと、光合成により栄養物質を生成するが、生長には種々のビタミン類を必要とする auxotroph (栄養要求体) であることなど、渦鞭毛藻類は他の生物群に見られない性質を多くもっている。難しいとされていた人工培養技術が確立されたことから、近年、その細胞学、生理学、生化学、遺伝学などの研究が盛んになってきた。この藻類には、赤潮や水の華を形成するものや毒性物質を生成するものも多くあり、その方面的研究も活発である。14章から成る本書は、最初の数章を分類、形態、核と核分裂、生殖などの記述にあて、一般的の読者に親しみの少ない渦鞭毛藻類について全体像を理解させた後に、上述の分野の最近の研究成果を紹介している。執筆者は D. L. Spector, J. D. Dodge, L. A. Pfeister, K. A. Steidinger, R. Alfred & Laurel A. Loeblich, B. M. Sweeney, R. R. L. Guillard など、いずれも渦鞭毛藻類の研究で成果を挙げているエキスパート達である。

(千原光雄)